

 ZAKLADA
OTTO HABSBERG

OTTO HABSBERG

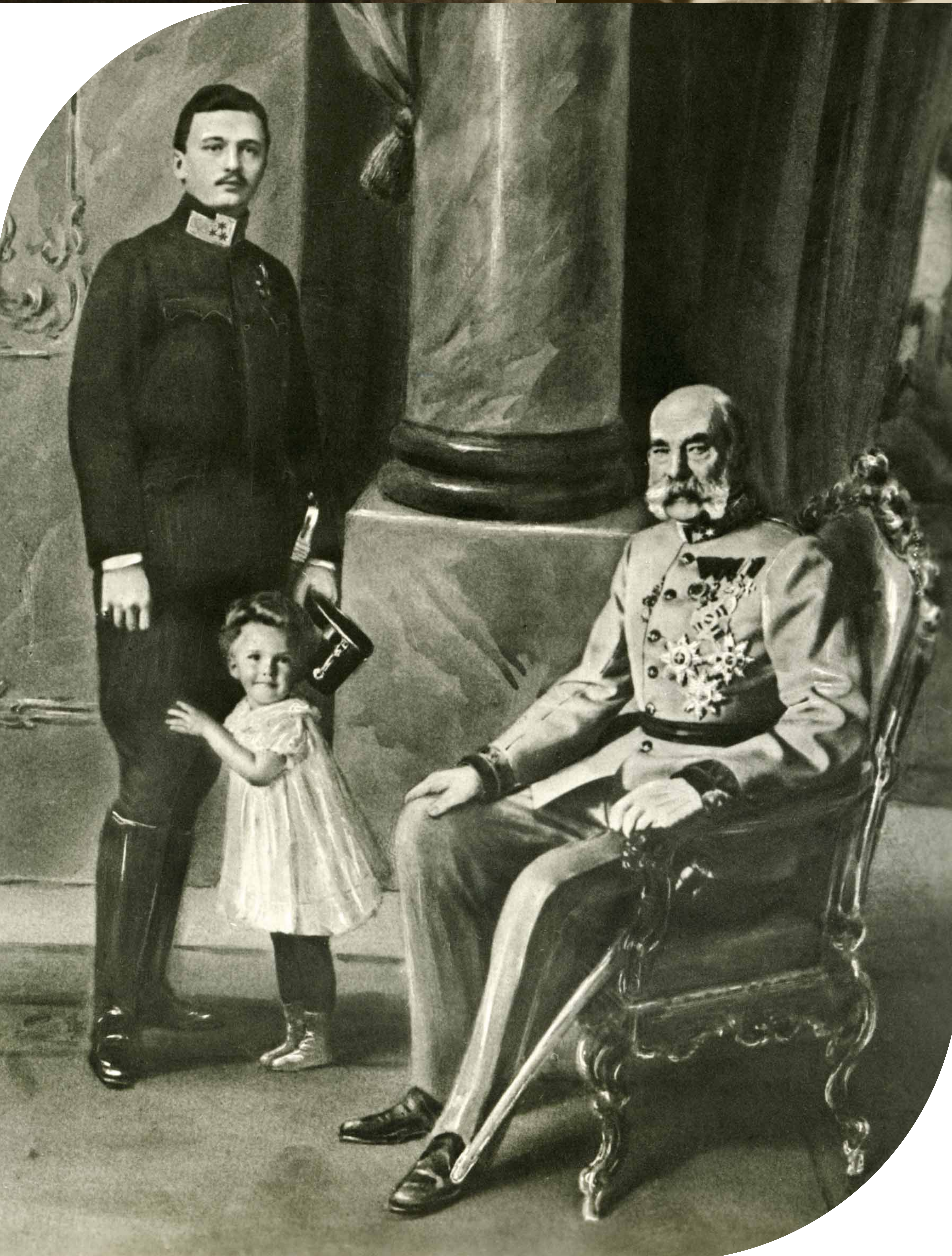
20. 11. 1912. — 4. 04. 2011.

ŽIVOTNI PUT I BAŠTINA

Otto Habsburg kao prvo dijete nadvojvode Karla i Zite Bourbon, vojvotkinje od Parme rođen je 20. studenog 1912. u vili Wartholz, u mjestu Reichenau an der Rax, u Donjoj Austriji. Atentat protiv prijestolonasljednika Franje Ferdinanda u Sarajevu, a nakon toga smrt cara Franje Josipa odredili su i daljnju sudbinu nadvojvode Otta koji je postao prijestolonasljednikom. Kao malo dijete 30. prosinca 1916. sudjelovao je u krunidbi oca Karla IV. u Budimu.

Poslije rata povratak Habsburga na čelo države u Austriji spriječili su zakonom *Habsburgergesetz* koji je prihvaćen u parlamentu 3. travnja 1919. godine. Nakon dva neuspjela pokušaja povratka Karlo IV. je lišen i ugarskog prijestolja. Posljednje razdoblje života je Karlo IV. proveo u krugu obitelji, u progonstvu na otoku Madeira koji pripada Portugalu, gdje je uskoro, 1. travnja 1922. preminuo. Nakon sprovoda Otta je njegova majka rekla: „Sada je odgovornost na tebi. Moraš joj dorasti.”

1912., KARLO S NOVOROĐENIM OTTOM | 1917., VILLA WARTHOLZ OKO 1914., OTTO I KARLO | 1916., KRUNIDBA KARLA IV., BUDIMSKA TVRĐAVA TRI GENERACIJE: CAR FRANJO JOSIP, KARLO I OTTO

„Krunidba je ostavila na mene snažan dojam (...) Vjerojatno je ona bila jedna od posljednjih velikih ceremonija koja je održana u Mađarskoj i na kojoj se pokazalo još jednom jedinstvo države. (...) Cijelo vrijeme sam morao ostati pored bugarskoga kralja koji je bio prefrigani stari gospodin, znao je mnogo i čitavo svoje znanje je htio podijeliti sa mnom. Držao mi je filozofska predavanja za vrijeme krunidbenog obreda o simboličnom značenju pojedinih trenutaka. Naravno, ni riječi nisam razumio od tog predavanja i bilo mi je krajnje dosadno ali sam ga učtivo slušao, jer su me tako učili da prema starijim osobama moram iskazati poštovanje.”

Sjećanje Otta Habsburga na očevu krunidbu u Budimu

Zahvaljujući španjolskom kralju Alfonzu XIII. koji je bio u rodu s Habsburzima obitelj se prvo doselila u palaču El Pardo u Madridu, zatim u dvorac pored Lequeitia, malog ribarskog sela u Baskiji. Otto je djetinjstvo proveo u teškoj materijalnoj oskudici. Nadvojvoda je osnovnu školu započeo u Švicarskoj i Portugalu, zatim uz pomoć mađarskih benediktinaca, austrijskih, francuskih i engleskih nastavnika dalje se školovao privatno. Otto je bio svjesno odgajan kao prijestolonasljednik, položio je i austrijsku i mađarsku maturu.

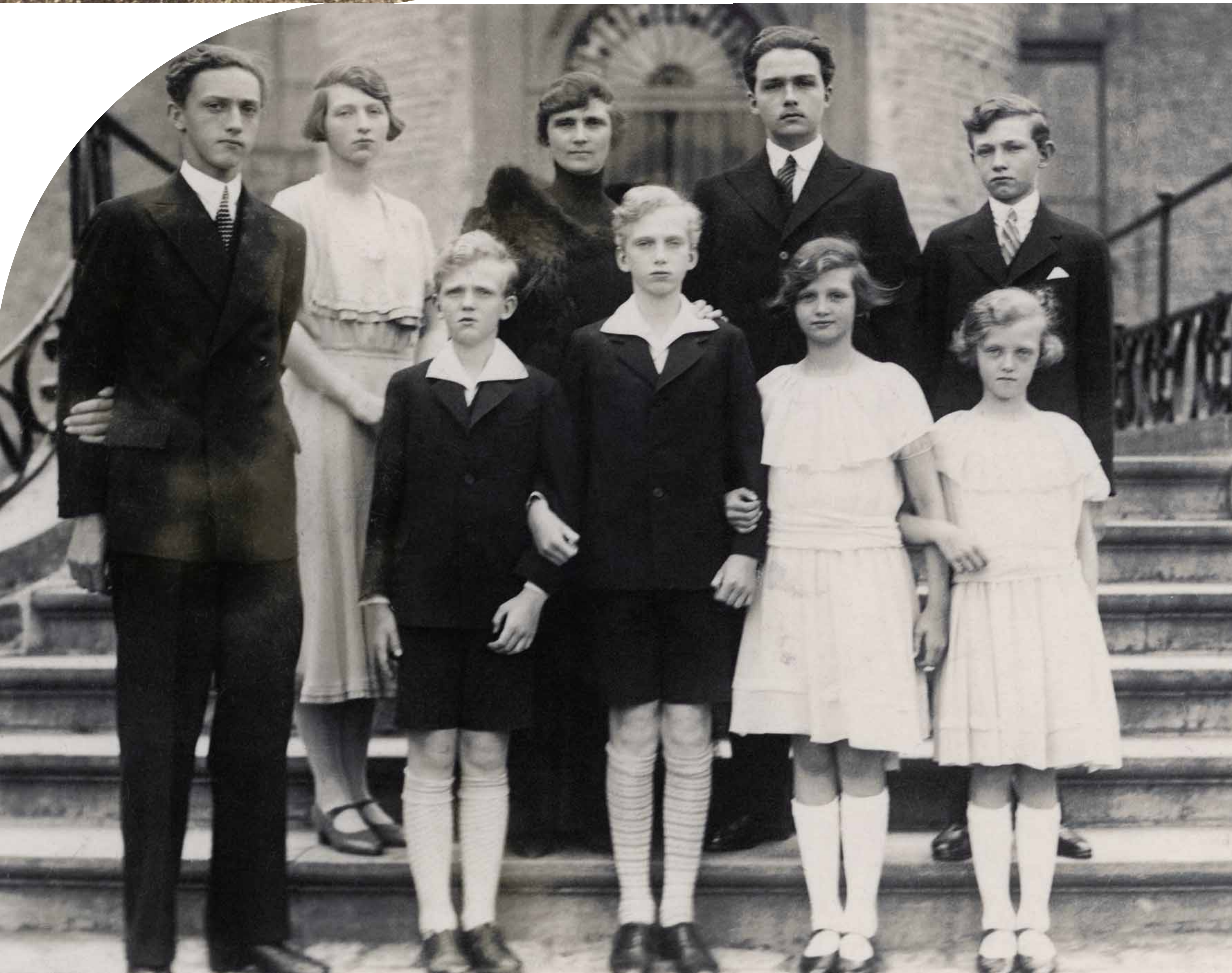
Obitelj se u listopadu 1929. preselila u Belgiju, u mjesto Steenockerzeel u blizini glavnog grada, u dvorac Ham, i zvono u selu je sviralo melodiju Haydnove himne „Gott erhalte“. Otto se upisao pod imenom Duc de Bar upisao na katoličko sveučilište u Löwenu, gdje je 1935. godine stekao doktorat iz političkih i društvenih znanosti. Godine 1933. je nadvojvodu, koji je još bio student, primio u Berlinu Paul von Hindenburg, predsjednik njemačke države, „okićen“ austrijskim i mađarskim ordenima, ali je nadvojvoda čak dva puta odbio sastanak s Hitlerom.

1920.-IH GODINA, AUTOMOBILOM NA OBALI MORA | POSLIJE 1923., LEQUEITIO, DVORAC URIBARREN
1920.-IH GODINA, OTTO I NJEGOVA ODGOJITELJ PÁL ZSÁMBOKY | 1930.-IH GODINA, STEENOCKERZEEL, CHATEAU DE HAM
OKO 1928., OTTO I NJEGOVA SESTRA, ADEL | OKO 1928., SLUŠANJE RADIJA U OBITELJSKOM KRUGU
1930.-IH GODINA, KRALJICA ZITA S DJECOM, STEENOCKERZEEL | 1930.-IH GODINA, PORTRET OTTA HABSBURGA

„Vidio sam kakav je nacizam i što dolazi. Zato sam prvo kupio »Mein Kampf«, i bio doovoljno hrabar pročitati ga, jer je pisan toliko strašno lošim njemačkim jezikom da ako nekoga zanima književnost, gotovo mu je neugodno i samo čitanje te knjige. Ali, ipak sam se uvijek zahvaljivao Bogu što sam je pročitao, jer je u njoj on sve rekao u njoj, zar ne? Problem je bio u tome, što je on sve otvoreno izjavio, ali to ljudi nisu htjeli vjerovati.. Dakle, ja sam znao, o čemu je riječ (...). Uvijek sam se čudio, kako to drugi zapadni političari nisu shvatili (...)"

Otto Habsburg o svojim berlinskim iskustvima

III. „IME HABSBURG PREDSTAVLJA POLITIČKU ZADAĆU, POD BILO KOJIM UVJETIMA”

Otto je 20. studenog 1930. postao punoljetan, i time je nasljedio vladarske naslove svoga oca. Do završetka njegova školovanja, međutim, politiku dinastije je određivala kraljica Zita, a i kasnije je vršila utjecaj na nju. Kako je Otto jednom rekao: „Ona je djelovala, ali prije toga me uvijek konzultirala”.

Pozornost mladog Habsburgovca i legitimista koji su ga podržavali u drugoj polovici tridesetih godina zaokupljalo je pitanje očuvanja neovisnosti Austrije. Kancelar Engelbert Dollfuss je o tom pitanju ovako govorio: „Nisam legitimist, ja sam austrijski domoljub. Ali ako se uvjerim da je monarhija korisna našoj državi, onda bi Austrija trebala postati monarhijom već danas, a ne sutra”.

Nakon Dolfussa, koga su u ljeto 1934. ubili nacionalsocijalisti, kancelarom je postao legitimist Kurt von Schuschnigg. U srpnju 1935. su stavili su izvan snage paragrafe o izgonu članova carske obitelji, a istodobno je kancelar Schuschnigg zamolio „Njegovo Veličanstvo”, da se ne vrati u Austriju bez toga da s njim uskladi svoj dolazak.

OKO 1930., OTTO HABSBURG
OKO 1937., U UNIFORMI
KANCELAR ENGELBERT DOLFUSS
1930-IH GODINA, OSMERO BRAĆE I SESTARA S KRALJICOM ZITOM
OKO 1937., OTTO HABSBURG
KRAJ 1930-IH GODINA, OBITELJSKI IZLET S KRALJICOM ZITOM
OKO 1937., OTTO HABSBURG

„Za mene ime Habsburg znači to da smo politička obitelj. Stoljećima živimo u politici. Usljed toga, ovo ime nam predstavlja političku zadaću u bilo kojim uvjetima. Državno uređenje samo po sebi ne znači mnogo; sadržaj države je ono, što je bitno, njemu trebamo služiti (...). Osim toga, znate, imam djecu, imam mnogo unučadi i želio bih raditi i radi njih, jer oni će živjeti u svijetu koji dolazi. Na kraju, to nam je zadaća da djelujemo u interesu budućih pokoljenja.”

Otto Habsburg
o obiteljskoj tradiciji

Dok kancelar Kurt von Schuschnigg restauraciju nije smatrao aktualnom, Otto je u novogodišnjoj poruci 1937. pozvao svoje pristaše na akciju. Njegov moto je bio „*Ne pucati je isto što i gađati pored cilja*”, jer je htio iskoristiti i najmanju šansu u interesu očuvanja austrijske državnosti. Nakon sastanka Schuschnigg–Hitler u veljači 1938. njemački pritisak na Austriju

je ojačao. Otto je restauraciju – u datom trenutku – stavio u pozadinu i zatražio kancelarsko mjesto, ali je Schuschnigg odbio ponudu.

Uključivanje Austrije u njemački imperij osujetilo je svaku nadu u restauraciju. Hitler je u svom govoru u Beču upravo nasuprot monarhista je navijestio „*novu misiju Austrije koja vodi u velikonjemačku budućnost*”. Protiv Otta koga su nacisti smatrali njemačkim državljaninom – i izdajnikom – izdana je potjernica. Po jednoj zapovijedi iz 1940. njega i njegovu majku nije se smjelo uhititi, nego ih je trebalo ustrijeliti na licu mjesta.

1936., ŠVICARSKA
KURT VON SCHUSCHNIGG
1937., U UNIFORMI
OKO 1937., KRALJICA ZITA S OSMERO DJECE
OKO 1940., ZITA I OTTO, SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE
1940., ZIMSKE RADOSTI, STEENOCKERZEEL

„Moja je čvrsta odluka otići do kraja u zaštiti naroda i države i uvjeren sam da bi to izazvalo odjek u krugu naroda. S obzirom na situaciju koja ne bi dopustila dugotrajan proces priznanja od strane velesila, ne namjeravam od vas tražiti restauraciju (...) monarhije. Samo bih vas pozvao da mi ustupite kancelarsku funkciju i tako bismo bez promjene ustava, bez traženja novoga priznanja (...) stekli bismo iste prednosti kao sa činom formalne uspostave monarhijskog oblika vladavine”

Pismo Otta Habsburga kancelaru Schuschniggu

Mladi Otto Habsburg je za vrijeme Drugog svjetskog rata zahvaljujući svojim diplomatskim vezama uspio pružiti pomoć tisućama progonjenih osoba. U Sjedinjenim Američkim Državama izgradio je vezu s predsjednikom Rooseveltom, držao je mnogo predavanja protiv nacizma i na svakom forumu se zalagao za samostalnost Austrije. U listopadu 1944. vratio se u Europu, ali je zbog prosvjeda saveznika i ponovnog uvođenja zakona o Habsburzima morao opet napustiti Austriju. Otto je tako reagirao: *„Jednostavno, to nije pravi život, kada uvijek moram stanovati u inozemstvu. To je istina čak i onda, kada kao uvjereni Europljanin uistinu nigdje u Europi se ne osjećam tuđincem”*.

Pedesetih godina smatrao je važnim jedinstvo antikomunističke mađarske emigracije i na zamolbu legitimista čak je posjetio i starog Miklósa Horthyja u Lisabonu. Živo je pratio događaje u Mađarskoj, montirane procese, zatim vijesti o revoluciji 1956. godine.

Otto je u svibnju 1951. u Nancyu u Francuskoj oženio Raginu, princezu saksonsko-meiningensku. Godine 1954. nastanili su se u gornjobavarskom Pöckingu. Rođeno im je sedmoro djece: Andrea, Monika, Michaela, Gabriella, Walburga, Karl i Georg.

OKO 1940., OTTO HABSBURG
OKO 1943., U KRUGU OBITELJI, QUEBEC
1951., VJENČANJE REGINE I OTTA, NANCY
1953., PONOSNI RODITELJI
SREDINA 1950.-IH GODINA, OTTO S OBITELJI

„Uvijek sam pokušavao biti čovjekom pomirbe i pružiti ruku i onima koji se u prošlosti nisu tako ponašali kako bih ja želio. Da kažem samo jedan primjer: možete misliti da između mene i Miklósa Horthyja nisu postojale neke tople prijateljske veze. Ipak sam mu pružio ruku, kada sam tako osjećao da je nacionalni interes što više jačati jedinstvo emigracije. Tako je bilo, i kada smo vidjeli dolazak događaja 1956. (...) I tada je zaista bilo potrebno biti sa svima u slozi! (...) Zato sam pružio ruku Miklósu Horthyju. Samo zato.”

Otto Habsburg o svom odnosu
prema Miklósu Horthyju

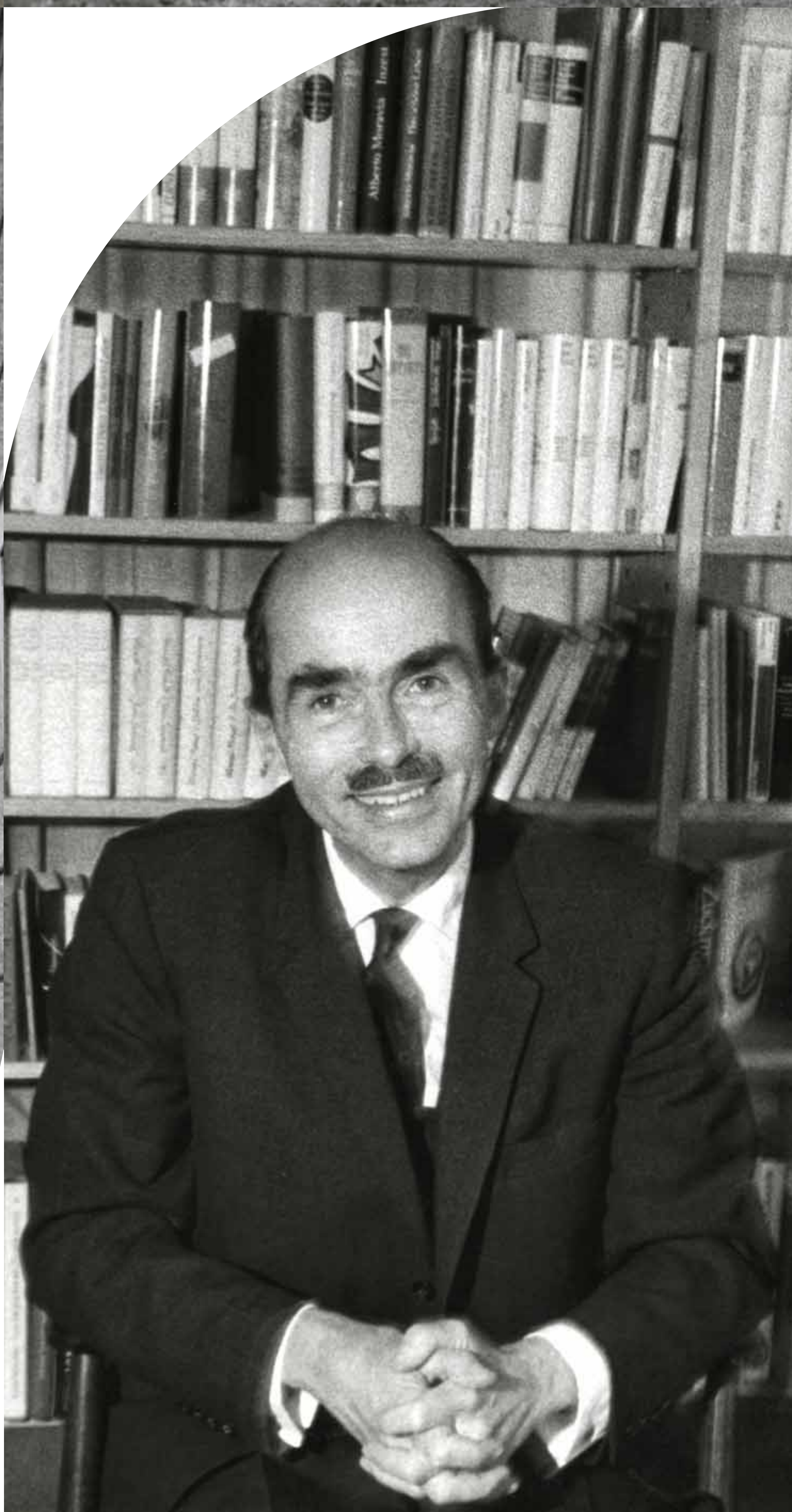
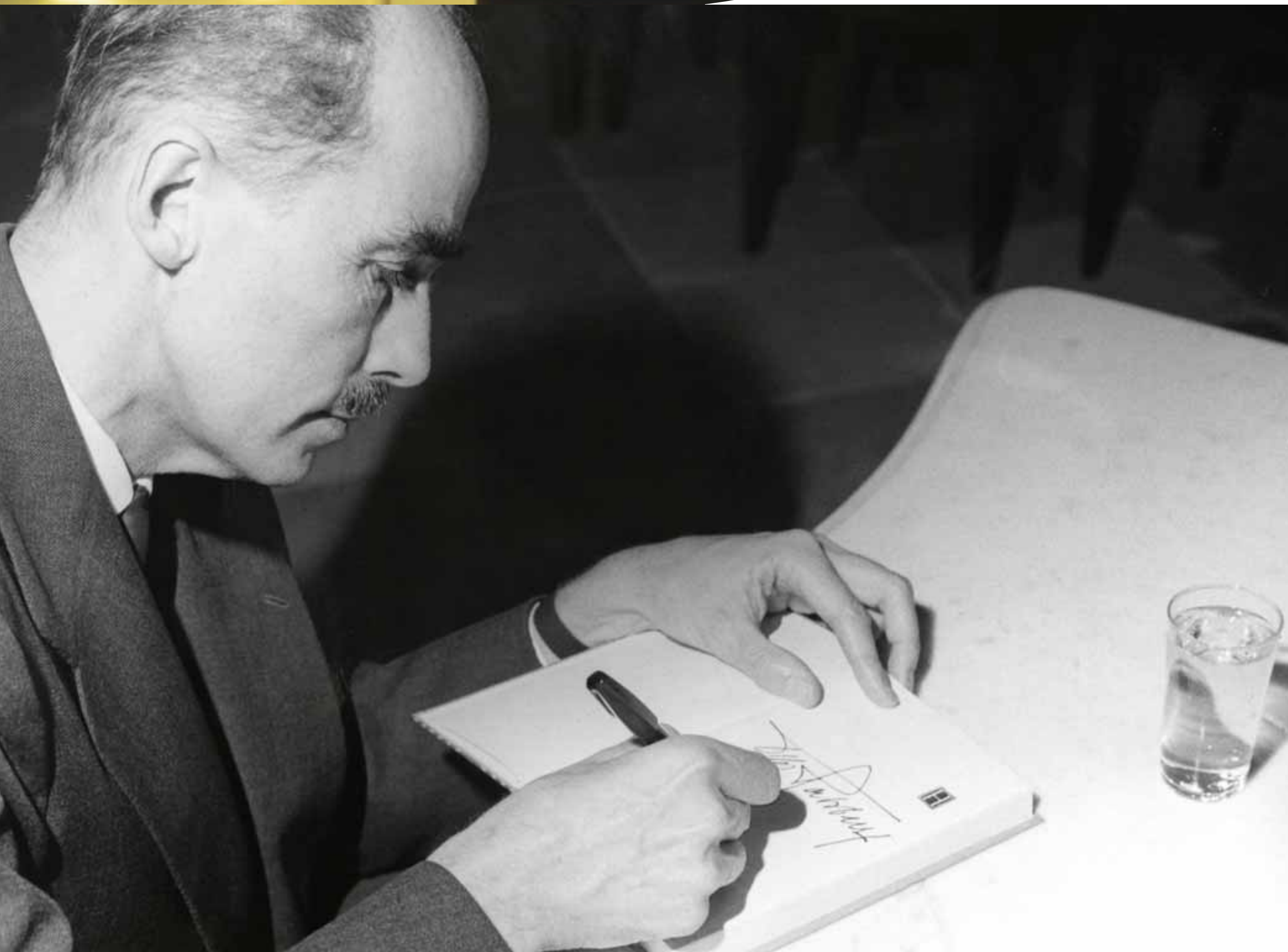

Nadvojvoda je 1954. zatražio austrijsko državljanstvo i želio je raščistiti i točan oblik svoga imena koji bi trebao koristiti. Nakon što su mu pod imenom Otto Habsburg-Lothringen dodijelili državljanstvo 31. svibnja, 1961. – u skladu s očekivanjima zakona iz 1919. – odrekao se svojih vladarskih prava, što više, i pripadnosti dinastiji. Otto je već drugog dana poslije rođenja svog prvog sina Karla potpisao „*cedulju*“, kako je taj spis nazvao u svome dnevniku.

Nakon političkih natezanja koja su trajala više od pet godina Otto Habsburg po odluci Vrhovnog upravnog suda dobio je austrijsku putovnicu i 31. listopada 1966. ponovo stupio na tlo zemlje svojih predaka. Njegova majka, kraljica Zita ga je mogla slijediti samo desetljeće i pol kasnije. Otto je kasnije izjavio: „*Ucijenili su me dakle, ali moj potpis važi. Nemam vladarske, ili imovinske zahtjeve.*”

Kancelar Bruno Kreisky i Otto Habsburg su povijesni čin rukovanja imali 4. svibnja 1972. Lagane promjene u odnosu Austrije prema vlastitoj prošlosti je predstavljalo i to da se godine 2001. zamjenica kancelara i ministrica vanjskih poslova Susanne Riess-Passer u ime vlade u svom pozdravnom govoru Ottu, koji je odlučno branio ugled Republike Austrije, obratila se riječima „*vaše carsko veličanstvo*”.

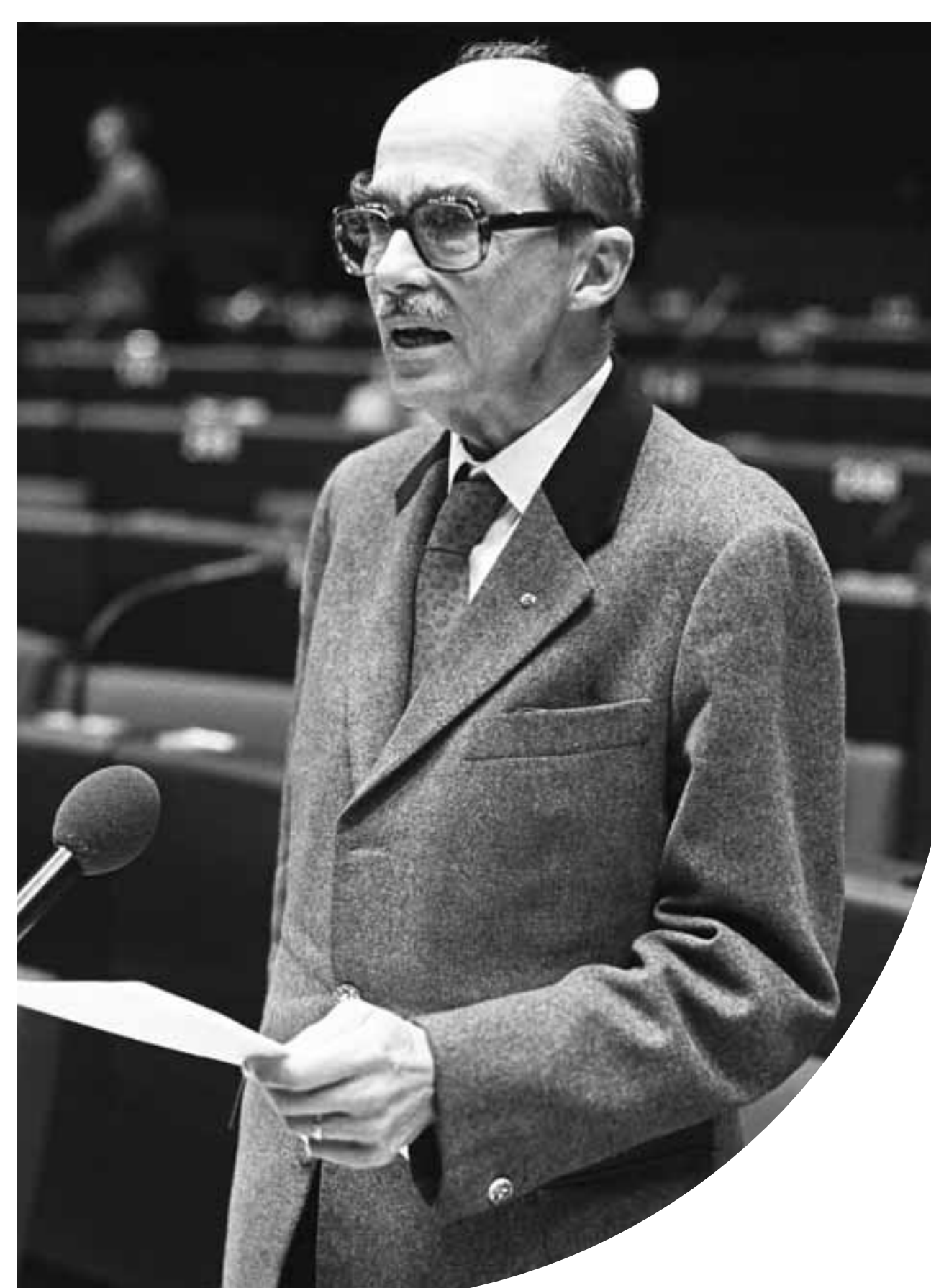
1960-IH GODINA, MINNEAPOLIS | 1967., PROMOCIJA KNJIGE, MÜNCHEN
1960-IH GODINA, PISANJE POSVETE ZA KNJIGU
1960-IH GODINA, SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE | 1966, SALZBURG
1966, WELS | 1967., PROMOCIJA KNJIGE, MÜNCHEN
1968., PISANJE POSVETE ZA KNJIGU, BEČ | 1969., U AUSTRIJI

„*Dolje potpisani ovim putem odlučno izjavljujem da se u skladu s 2. člankom zakona iz broja 209. Zbornika saveznih zakona Njemačke Austrije od 3. travnja 1919. odričem se svoje pripadnosti dinastiji Habsburško-lotarinške i svojih vladarskih prava koja iz toga proizlaze i smatram sebe vjernim državljaninom Republike Austrije.*”

Izjava Otta Habsburga u kojoj se odrekao vladarskih prava

Otto Habsburg je 1957. postao dopredsjednikom međunarodne Paneuropske unije koja djeluje u interesu slobodne, kršćanske socijalne i jedinstvene Europe, a od 1973. je bio je predsjednik organizacije. Između 1979. i 1999. s mandatom bavorskih Kršćanskih socijalista (CSU) u Europskom parlamentu je radio na stvaranju zajedničke vanjske i sigurnosne politike kontinenta i na što bržem priključenju naroda Srednje i Istočne Europe. U više navrata je svoj govor pred europskim zastupnicima u Strasbourgu održao na mađarskom jeziku.

Obavještajne službe Kádárovog režima su ga kontinuirano držale pod prismotrom i tek je u drugoj polovici 1980-ih godina bio skinut s popisa osoba kojima je zabranjen ulazak u zemlju. Na tlo Mađarske je prvi put stupio 1. kolovoza 1987., nakon sedam desetljeća odsustva kao privatna osoba. U veljači 1989. je pak došlo do prvog službenog posjeta u svojstvu zastupnika Europskog parlamenta. Otto Habsburg je bio pokrovitelj Paneuropskog piknika 19. kolovoza 1989. koji je igrao ključnu ulogu u razgradnji željezne zavjese.

Krajem 80-ih godina je zatražio mađarsko državljanstvo, koje mu je na kraju dodijelila Antalova vlada. U je sen 1989. Stranka malih posjednika (FKGP) inicirala je njegovo kandidiranje za predsjednika republike, ali je Otto odbio tu mogućnost. 2000-ih godina je nastavio političku djelatnost kao savjetnik vlada, a i kao predavač, i autor pisanih radova ostao priznatim članom javnog života.

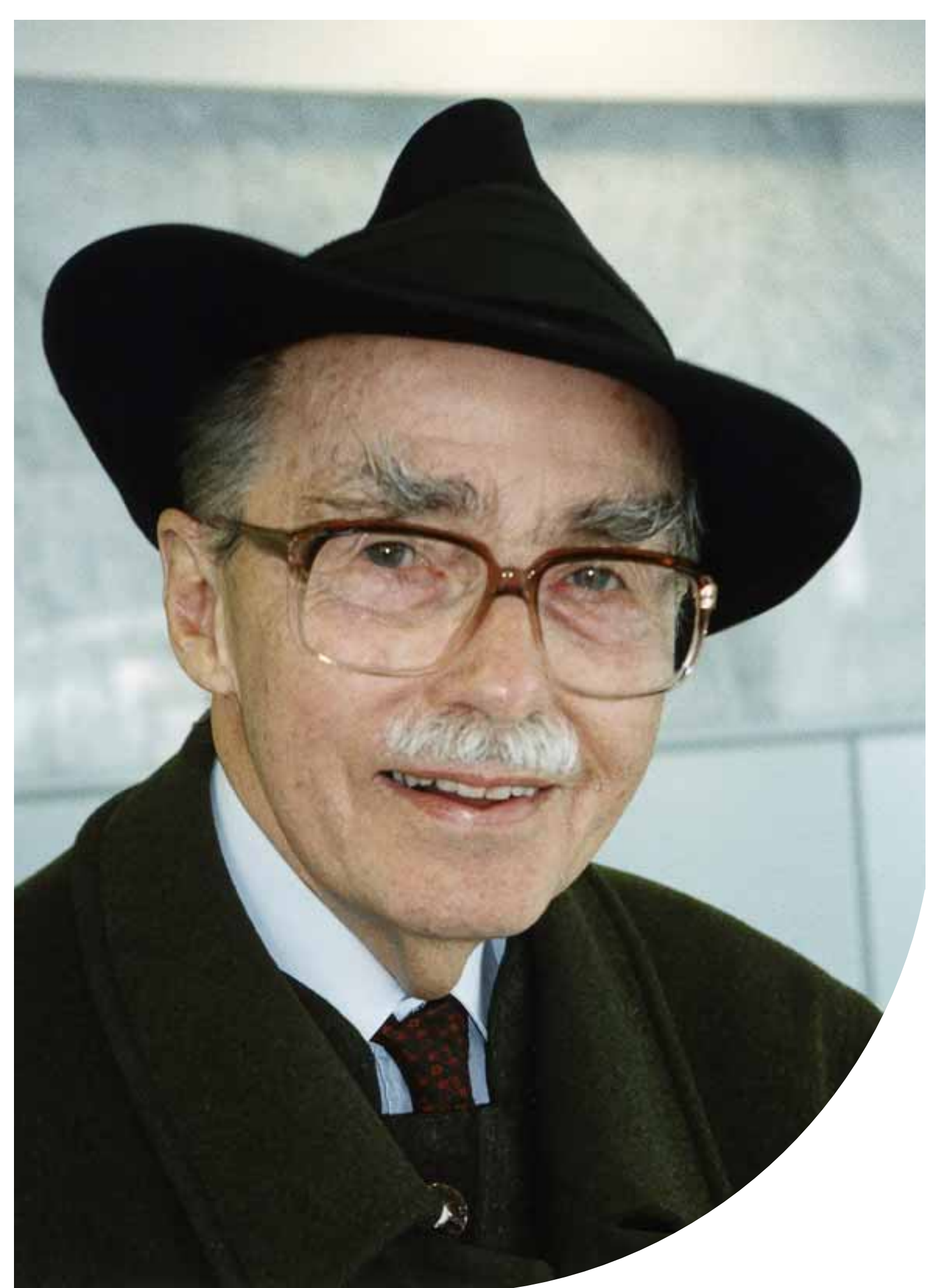
1970-E GODINE, OTTO HABSBURG | 1981., U EUROPSKOM PARLAMENTU U STRASBOURGU
1979., U EUROPSKOM PARLAMENTU U STRASBOURGU
1981., U EUROPSKOM PARLAMENTU U STRASBOURGU
POČETAK 1980-ih GODINA, INTERVJU ZA TELEVIZIJU
1989., BUDIMPEŠTA, SVEUČILIŠTE LORÁNDÁ EÖTVÖSA, DVORANA GÓLYAVÁR
1989., PRED PLAKATOM PORTRETNOG FILMA „PO BOŽJOJ VOLJI“
1980-ih GODINA

„Ja sam prvenstveno Europljanin (...). U Americi sam postao Europljaninom. (...) jer sam vidio da razlika između Grka, Irca, Danca je manja od onoga što nas ujedinjuje: a to je zajednička europska kultura, zajednička europska sloboda. Zato mi je od tada mi je Europa domovina. Međutim, priznajem da ima nekih zemalja u kojima se više osjećam kod kuće, nego u drugim zemljama, a to su Austrija, Mađarska. Pogotovo Mađarska, ako govorim o Mađarskoj, govorim o njoj kao domovini...”

Otto Habsburg o europejstvu i domoljublju

Najstariji sin posljednjeg ugarskog kralja i austrijskog cara, političar, publicist i ugledni europski državnik preminuo je 4. srpnja 2011. u Pöckingu. Njegove zemne ostatke su stavili na vječni počinak u kriptu kapucina u Beču, a urnu s njegovim srcem – po vlastitoj želji – u Pannonhalmu, u donju crkvu bazilike benediktinske opatije.

Otto Habsburg je bio predstavnik one europske ideje koja se temelji na kršćanskoj civilizaciji i raznolikosti europskih nacija koju su simbolizirala imena Konrada Adenauera, Roberta Schumana i Alcide de Gasperia. Poslije njegove smrti predsjednik Europskog parlamenta, Jerzy Buzek je izjavio: preminuo je „*velikan Europe*”, vodeća osoba europske integracije. Na obredu u Pannonhalmu 2011. glavni opat Asztrik Várszegi je podsjetio je nazočne da je Otto Habsburg živio kao vjernik, kršćanin katolik, otac obitelji i kao političar s europskim obrazovanjem, „*kao sjajan čovjek koji je imao i mađarsko srce*”.

Njegovu duhovnu baštinu uz 37 knjiga – o europskim povijesnim, društvenim i političkim pitanjima – objavljenih na 9 jezika u Mađarskoj s poštovanjem čuva i Zaklada Otto Habsburg.

„Suočivši se sa smrću, čovjek ne zavarava sebe. Ostaje sam i nisu više važne ovozemaljske zasluge.. Kada čovjek stupa pred svoga Stvoritelja, pred njim je važna samo dobra volja i to kako si ispunio svoje obveze. Ova pouka je moje najdraže iskustvo za cijeli život, kako je to želio moj otac. Njegova je smrt pokazala, ukoliko nam je savjest čista, neuspjeh je samo prividan.”

Otto Habsburg o životu i smrti oca Karla IV.

U PRIPREMANJU IZLOŽBE I OVOGA
IZDANJA SUDJELOVALI SU:
SZILVESZTER DÉKÁNY, ÁRPÁD FÁKÓ,
GERGELY FEJÉRDY, RÓBERT FIZIKER,
GERGELY PRÖHLE, FERENC VASBÁNYAI,
DÉNES SOKCSEVITS

2022

ZAKLADA
OTTO HABSBURG

1088 BUDAPEST,
CESTA SZENTKIRÁLYI 51.
INFO@HABSBURGOTTOALAPITVANY.HU
+36 1 522 2050

Tijekom svoje političke karijere Otto Habsburg je obraćao posebnu pozornost na one narode i države koji su u prošlosti bili u sastavu Habsburške Monarhije. Posebno je bio vezan za Hrvatsku. Posljednji prijestolonasljednik koji je od svojih odgojitelja naučio i hrvatski, od svoje mladosti pomno je pratio sudbinu te zemlje. Vidjevši novi svjetski poredak koji je nastao u Jalti, s tugom je primio do znanja da su nove geopolitičke realnosti istrgle Hrvatsku iz one srednjoeuropske sredine kojoj je stoljećima pripadala. Stoga nije čudno da se početkom 1990-ih godina u turbulentnom razdoblju raspada jugoslavenske federacije dosljedno zalagao za pravo Hrvatske na samoodređenje i mnogo je učinio za njezino međunarodno diplomatsko priznanje.

Kada je vidio ljudsku patnju i stradanje graditeljske baštine što je uzrokovao rat koji je Hrvatska morala voditi za svoju neovisnost, Otto je glasno kritizirao europske države koje su bile zainteresirane za status quo, i kašnjenje sa strane institucija Europske unije i njihovo „mlitavo ponašanje“, odnosno nedostatak zajedničkog europskog stajališta. Uz pružanje političke podrške Otto Habsburg i njegova obitelj imali su ozbiljnu ulogu i u dostavljanju humanitarne pomoći Hrvatskoj, u rješavanju položaja izbjeglica, odnosno u iniciranju razgradnje granica koje razdvajaju netom oslobođene srednjoeuropske susjedne narode.

Otto Habsburg, koji je u međuvremenu primio hrvatsko državljanstvo, na mnogim je forumima naglašavao da Hrvatska pripada srednjoeuropskom kulturnom prostoru. Osim toga smatrao je važnim da se Hrvatska ponovo uključi u krvotok europske politike i gospodarstva. Nakon nastanka neovisne hrvatske države i pokretanja procesa demokratske tranzicije – kao zagovaratelj euroatlantske integracije ove jugoistočnoeuropske zemlje – igrao je istaknutu ulogu u procesu njene euroatlantske integracije. Iako ulazak Hrvatske 2013. godine nije doživio, njen prijem u Europsku uniju je bio je okrunjenje one političke misije koju je Otto Habsburg primio na sebe u interesu stvaranja jedinstvene i slobodne Europe.

„...mogu izjaviti da ću sa svom svojom snagom i utjecajem podržati ... hrvatske težnje za neovisno-šću. Ja sam, naime, duboko uvjeren da pravo naroda na samoodređenje predstavlja glavno obilježje demokracije u međunarodnom životu. Vjerujem u pravo naroda na samoodređenje i ja sam mišljenja da u novoj Europi svi trebaju živjeti u slobodi, bez obzira na veličinu njihova teritorija. Europa je dovoljno velika za svakoga, možemo u njoj živjeti u miru podjednako, i veliki i mali.”

Otto Habsburg o pitanju hrvatske neovisnost